

Úvod do teorie deskripcí (pokračování)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tři obtíže, které by teorie označení měla být schopná řešit:

1. Zaměnitelnost *salva veritate* - problém: propoziční postoje
2. Zákon vyloučeného třetího - problém: „ A je B“ nebo „A není B“
3. Popírání existence (subsistence) nějaké entity („rozdíl neexistuje“), stejně tak i její připouštění (Meinong) vede k vnitřní rozpornosti.

Další obtíže - vztah *smyslu* a *denotace*:

Pokud mluvíme o **smyslu označující fráze, použijeme uvozovek**, zatímco když vypovídáme o její denotaci, uvozovek nepoužijeme.

Rozdíl mezi C a „C“: C označuje entitu a „C“ označuje označující frázi.

Tedy, výskyt C znamená, že mluvíme o denotaci, výskyt „C“, že jde o smysl.

Mezi smyslem a významem není pouze lingvistický vztah (ve frázi), je zde také logický vztah, a to: **smysl označuje denotaci**. Problém: „nedaří se zachovat souvislost smyslu a denotace, ani zabránit tomu, aby nešlo o jedno a totéž; navíc, smysl nelze získat jinak, než prostřednictvím označujících frází“ (s. 486, s. 28)

Fráze C má smysl i denotaci.

Když mluvíme o „**smyslu C**“, dostaneme **smysl denotace**:

„Smysl prvního řádku Grayovy Elegie“ = „Smysl výrazu »Klekání vyzvání....«“.

To, co požadujeme (*JR: abychom dostali něco jiného než smysl denotace*) je ale „**smysl »C«**“ (a nikoliv „smysl C“), což je totéž jako „**C**“ samotná:

„Smysl výrazu »První řádek Grayovy Elegie“ = „První řádek Grayovy Elegie“.

Schéma: „Smysl prvního řádku Grayovy Elegie“ = „Smysl výrazu »Klekání vyzvání...«“

≠

„Smysl výrazu »První řádek Grayovy Elegie“ = „První řádek Grayovy Elegie“.

Abychom se od „smyslu C“ nedostali ke smyslu denotace, musíme požadovat „smysl »C«“ a tak dostaneme „C“ samotnou.

Podobně „**denotace C**“ neznamená denotaci, kterou požadujeme (*požadujeme, aby denotací byl první řádek Grayovy Elegie*), nýbrž **znamená něco, co označuje to, co je označováno pomocí požadované denotace** .

JR: Tedy požadujeme, aby denotací byl první řádek Grayovy Elegie. Když ale budeme chtít zjistit, co znamená „denotace C“, dojdeme k něčemu jinému, než je požadovaná denotace - k něčemu, co označuje entitu, která je pomocí požadované denotace označovaná (takže denotát bude stejný, a to „Klekání vyzvání...“).

Tedy nechť:

„C“ = „označující komplex vyskytující se v druhém z výše uvedených případů“. Pak

C = „první řádek Grayovy Elegie“ a
denotace C = „Klekání vyzvání...“.

(Domnívali jsme se ale, že denotace C = „první řádek Grayovy Elegie“, což se ukázalo, že nejsme schopni dosáhnout.)

Obtíž, která vznikne, když mluvíme o smyslu označujícího komplexu:

- Pokud se ve výroku vyskytuje **označující komplex**, vypovídá **o denotaci**.

Výrok „ První řádek Grayovy Elegie je výrok“ vypovídá o denotaci uvedeného označujícího komplexu, tj. o prvním řádku Grayovy Elegie.)

- Pokud je subjektem výroku „**smysl C**“, výrok je **o smyslu denotace**, což ale nebylo zamýšleno (*bylo zamýšleno mluvit o smyslu označujícího komplexu*).

Výrok „ „První řádek Grayovy Elegie“ je označující komplex“ - chtěli jsme, aby vypovídal o smyslu výrazu „první řádek Grayovy Elegie“, ale (podle analogie) jde o smysl denotace daného komplexu.

Tedy jestliže chceme rozlišovat smysl a denotaci, musíme se vypořádat s otázkou smyslu: smysl má denotaci a je komplexem, a není nic jiného než smysl, co lze nazvat komplexem a o čem lze říci, že má jak smysl, tak denotaci.

Jestliže **C je označující komplex**, pak C je také **smyslem** tohoto komplexu. Nicméně když se C vyskytuje **bez uvozovek**, pak nevypovídáme o smyslu, nýbrž o **denotaci**: *Těžiště sluneční soustavy je bod* je výrok o denotaci, nikoli o smyslu.

Chceme-li mluvit o C samotném, tedy o jeho smyslu, naším subjektem nemusí být C, ale něco, co to C označuje. Tak tedy „C“, které používáme k výpovědi o smyslu, nemusí být smyslem, ale něčím, co **označuje** smysl. A potom už C nemusí být složkou komplexu (neboť tím je „smysl C“) a jestliže se C vyskytuje v komplexu, pak to, co se zde vyskytuje, bude jeho **denotace a nikoli smysl**.

Od denotace již není cesty zpět ke smyslu (objekt může být označen nekonečným počtem označujících frází).

Tak jsme viděli, že se nedaří „zachovat souvislost smyslu a denotace, ani zabránit tomu, aby nešlo o jedno a totéž; navíc, smysl nelze získat jinak, než prostřednictvím označujících frází“.

Relevantní může být pouze denotace.